

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 56. ТОМ 1
ISSUE 56. VOLUME 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 13 від 24.11.2022 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомя]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Вип. 56. Том 1. – 264 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри давньої історії України та спеціальних історичних дисциплін (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.І.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Грищенко Л.З.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всевітньої історії та спеціальних історичних дисциплін (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриченко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Заєць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, професор, професор кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. ScS., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тиміш Л.І.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; **Тельбак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту культури і мистецтв (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музезнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.
Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2022
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомя І.М., 2022

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 13 from 24.11.2022)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2022. – Issue 56. Volume 1. – 264 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Co-Editor, Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andriev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanysyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhhorod National University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor, (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **M. Kravchuk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Professor at the Department (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevskia** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **L. Tymish** – PhD (History), Associate Professor, Department of the Ukraine's History and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University; **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Ustyenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Culture and Arts (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category "B") on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category "B") on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Based on the Order of Ministry of Education and Science of Ukraine No 1290 dated 30.11.2021 (annex 3), the journal is included in the List of professional editions of Ukraine (category "B") in the area of of Historical Sciences (032 - History and Archeology).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2022
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2022

ЗМІСТ

ІСТОРИЯ

Василь БАНАХ МУЗЕЙНИЦЯ ІРИНА ГУРГУЛА: ЕТАПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	4
Поліна БОНДАРЕНКО ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАЛІНСЬКОГО ТОТАЛІТАРНОГО ПРАВЛІННЯ В УРСР У ВИЩІЙ ШКОЛІ: МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	11
Альона БРОВКО ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У МРИНСЬКІЙ ЛЮДМИЛИНСЬКІЙ ЖІНОЧІЙ ШКОЛІ ТА ДИСЦИПЛІНАРНІ ПРОСТУПКИ УЧЕНИЦЬ ЗАКЛАДУ.....	19
Salima GULIYEVA THE TRADE AND ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLICS OF AZERBAIJAN AND FRANCE (1991-2003).....	24

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Людмила АРТЮХОВА РЕКОНСТРУКЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ МОДЕЛЕЙ АВТЕНТИЧНОГО ТИПУ ВИКОНАННЯ ВОКАЛЬНИХ ТВОРІВ ДОБИ БАРОКО.....	32
Ganna GOLUBNYCHA THE FACTOR OF CREATIVITY AS THE PREDICTOR OF INNOVATIVE ACTIVITY OF INFOGRAPHIC DESIGNERS.....	40
Юлія ГРИЦУН, Ганна СОКОЛОВА, Олена СПОЛЬСЬКА КРИТЕРІЇ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ СЦЕНІЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ УЧНЯ-ПІАНІСТА.....	48
Марія ДЯКІВ, Олена ДЯКІВ ПОСТМОДЕРНІСТИЧНИЙ ЖИВОПИС ЕДУАРДА НІКОНОВОРА.....	57
Оксана ЗАХАРОВА ДИПЛОМАТИЧНА КУЛЬТУРА ПОЧАТКУ 1920-Х – ПОЧАТКУ 1930-Х Р.Р. ДІЯЛЬНІСТЬ Д.Т. ФЛОРИНСЬКОГО.....	64
Дар'я ІВАНОВА-ГОЛОЛОБОВА АВТОРСЬКІ МОДЕЛІ ОСМИСЛЕННЯ СПЕЦИФІКИ ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК.....	70
Нажет КАРІМ ІСЛАМСЬКА КАЛІГРАФІЯ В МУЗЕЙНИХ, БІБЛІОТЕЧНИХ ТА ПРИВАТНИХ ЗБІРКАХ УКРАЇНИ: ІСТОРИОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	81
Олександра КЛЕНДІЙ ВЗАЄМОДІЯ ТРАДИЦІЙНОГО ТА НОВАТОРСЬКОГО В ЖАНРІ КЛАСИЧНОГО КОНЦЕРТУ НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ ДЖ. Б. ВІОТТІ ТА Л. ВАН БЕТХОВЕНА.....	88
Ірина КОНОВАЛОВА ОСОБЛИВОСТІ ВТІЛЕННЯ КОНЦЕПТУ «ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ» У «ДВОХ БАЛАДАХ ПРО ДОСКОНАЛУ ЛЮБОВ» І. АЛЕКСІЙЧУК.....	95
Анатолій КОРОЛЬ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ НАСТІННОГО ПЕРЕКИДНОГО КАЛЕНДАРЯ ЯК ОБ'ЄКТА ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ.....	101
Валерій ШАФЕТА, Андрій ДУШНИЙ, Вікторія КАСЬЯНОВА НАУКОВИЙ СИМБІОЗ ДОСЛІДЖЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО НАРОДНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО МУЗИКУВАННЯ УКРАЇНИ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ (БАЯННО-АКОРДЕОННИЙ АСПЕКТ).....	107

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Diana Biriukova STUDYING SEMANTIC ASPECT AS A LINGUO-CULTURAL COMPONENT IN ENGLISH AND SPANISH FOLKTALES.....	115
Tetiana VERAKSYCH, Olena LAZEBNA LINGUISTIC AND STYLISTIC POTENTIAL OF PHRASEOLOGICAL UNITS AND SET EXPRESSIONS IN THE FORMATION OF A LINGUISTIC PORTRAIT OF A MAN (CASE STUDY: THE TEXTS OF INTERVIEWS IN GERMAN PERIODICALS).....	120
Марина ВОЙНА, Марія РАКІТІНА МАНІПУЛЯТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕВФЕМІЗМУ В КИТАЄМОВНИХ МЕДІАТЕКСТАХ.....	126
Інна Анастасія ДЗЮБАНОВСЬКА ДИПЛОМАТИЧНИЙ ДИСКУРС ЯК САМОСТІЙНИЙ ТИП ДИСКУРСУ.....	134
Анна ДИМОВСЬКА ЖІНОЧА СТРАТЕГІЯ ОПОРУ КРАЇНИ-АГРЕСОРУ В ПІСНЯХ СТАСІК «КОЛИСКОВА ДЛЯ ВОРОГА» ТА ANGY KREYDA «БУДЕ ТОБІ, ВРАЖЕ».....	139
Людмила ДОВБНЯ АКТУАЛЬНІСТЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОДНІЄЇ МОВНОЇ НОРМИ: ЯК УКРАЇНСЬКОЮ НАЗИВАТИ КОРОЛЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ?.....	147
ПЕДАГОГІКА	
Mykola ALEXEYEV, Lydmyla ALEXEYEVA, Tetyana SYNIOVA IT IN TRANSLATION PEDAGOGY IN EUROPE AND UKRAINE: REFLECTIONS AND EXPERIENCE.....	153
Людмила БІРЮК, Сергій ПІШУН АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРОМОЖНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	161
Наталія БУЛГАРУ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМІВ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ.....	167
Оксана ВОЛОШИНА, Ольга ПІНАЄВА, Віталій ЗЕЛІНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	172
Надія ГРЕБІНЬ-КРУШЕЛЬНИЦЬКА АКМЕОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ САМООСВІТИ ЯК ФАКТОР «САМОРУХУ» ОСОБИСТОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ.....	178
Людмила ГУБА, Катерина ПЕРИНЕЦЬ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ГІМНУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УМІ.....	183
Вікторія ДЕГТЕРЬОВА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПРОЦЕСІ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ (ІІ ПОЛ. ХХ – ПОЧ. ХХІ СТ.).....	190
Віктор ДЖИМ ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОЗРОБЛЕНОЇ МЕТОДИКИ ТРЕНУВАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З АРМСПОРТУ УЧНІВ СТАРШОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ.....	198
Наталія ДОЦЕНКО, Олена ГОРБЕНКО, Антоніна ГАЛЄЄВА НАБУТТЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ІЗ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН БАКАЛАВРАМИ З АГРОІНЖЕНЕРІЇ В УМОВАХ МЕДІАКОМУНІКАЦІЙНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	212
Ірина ДУБРОВІНА, Володимир МАЗУРОК, Вікторія ЛЮДВІК ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАУКОВОГО ПІДХОДУ У РОБОТІ З МОЛОДДЮ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	218

Ірина ЄСІКОВА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЇ.....	226
Маруна ZAHORULKO DIDACTIC MODEL OF FORMATION OF RESEARCH AND DIAGNOSTIC SKILLS OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS.....	233
Роксолана ЗАПОТІЧНА ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ НАУКОВИХ СТАТЕЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ...	240
Тетяна КАРЛОВА, Оксана КРАВЧУК ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ.....	245
Юлія КЛОЧКОВА ІНКЛЮЗИВНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	251

УДК 372.881.161.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-1-27>

Людмила ГУБА,

orcid.org/0000-0003-3417-0799

кандидат філологічних наук, доцент,
старший викладач кафедри мовної підготовки
Дніпровського державного медичного університету
(Дніпро, Україна) *karabut08@ukr.net*

Катерина ПЕРИНЕЦЬ,

orcid.org/0000-0003-3221-3070

кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри мовної підготовки
Дніпровського державного медичного університету
(Дніпро, Україна) *katrinperinets@gmail.com*

ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ГІМНУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УМІ

У статті розглянуто особливості вивчення та опрацювання українського національного гімну на заняттях з УМІ. Методичні розробки, засновані на різноманітних пісенних матеріалах, розглядаються як один із ефективних засобів формування лінгвокраїнознавчої компетенції у іноземних студентів. Підкреслено, що недостатня кількість публікацій в цьому напрямі відкриває широкі перспективи для подальших досліджень.

Запропоновано модель заняття для студентів-іноземців за темою «Гімн України як засіб занурення в український соціокультурний контекст і мовне середовище», що зумовлює вирішення наступних завдань: розкриття навчально-виховного потенціалу такого заняття в курсі УМІ; постановка цілей та задач; обґрунтування доцільності подачі лексичного і граматичного матеріалу; розробка моделі уроку з поясненнями кожного його елемента.

Вважаємо, що опрацювання національного гімну на заняттях УМІ дає можливість осучаснити культурні, історичні та політичні відомості про Україну, наблизитися до розуміння характеру та менталітету українців. Така емоційна складова сприяє більш ефективному формуванню у іноземців мовленнєвої, мовної та лінгвокраїнознавчої компетенції.

Виділено структурні елементи уроку: 1) вступну частину, в якій вводиться лексичний та аудіовізуальний матеріал для створення передумов сприйняття гімну іноземцями; 2) основну частину, що містить роз'яснення граматичних правил, підрядковий переклад з лексико-граматичним аналізом тексту та підсумкові вправи з граматики; 3) заключну частину, що об'єднує систематизацію досягнутих на уроці цілей та прослуховування (групове виконання) гімну з метою удосконалення мовленнєвих навичок.

Зроблено висновки, що опрацювання національного гімну як важливої складової пісенного фонду українців в методиці викладання УМІ виконує навчальну, розвиваючу, освітню та емпатичну функції.

Ключові слова: українська мова як іноземна, український гімн, пісенний матеріал, лінгвокраїнознавча компетенція.

Liudmyla HUBA,

orcid.org/0000-0003-3417-0799

PhD in Philology, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Language Training
Dnipro State Medical University
(Dnipro, Ukraine) *karabut08@ukr.net*

Kateryna PERYNETS,

orcid.org/0000-0003-3221-3070

PhD in Philology,
Senior Lecturer at the Department of Language Training
Dnipro State Medical University
(Dnipro, Ukraine) *katrinperinets@gmail.com*

STUDYING THE UKRAINIAN NATIONAL ANTHEM AS A MEANS OF FORMING LINGUISTIC AND COUNTRY-SPECIFIC COMPETENCE IN UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE CLASSES

The article deals with the peculiarities of studying and processing the Ukrainian national anthem in the lessons of foreign language. Methodological developments based on various song materials are considered as one of the effective

means of forming linguistic and country-specific competence of foreign students. It is emphasized that the insufficient number of publications in this area opens wide prospects for further research.

The model of a lesson for foreign students on the topic "The National Anthem of Ukraine as a means of immersion in the Ukrainian socio-cultural context and linguistic environment" is proposed, which leads to the solution of the following tasks: disclosure of the educational potential of such a lesson in the course of Ukrainian as a foreign language; setting goals and objectives; justification of the expediency of presenting lexical and grammatical material; development of a lesson model with explanations of each of its elements.

We believe that studying the national anthem at Ukrainian as a foreign language classes gives an opportunity to modernize cultural, historical and political information about Ukraine, to get closer to understanding the character and mentality of Ukrainians. Such emotional component contributes to more effective formation of foreigners' speech, linguistic and country-specific competences.

The structural elements of the lesson are highlighted: 1) the introductory part, which introduces lexical and audiovisual material to create prerequisites for the perception of the anthem by foreigners; 2) the main part, which includes: explanation of grammatical rules, literal translation with lexical-grammatical analysis of the text and final grammar exercises; 3) the final part covers the systematization of the goals achieved during the lesson and listening (group performance) of the anthem in order to improve speech skills.

It has been concluded that the study of the national anthem as an important component of the song fund of Ukrainians in the methodology of teaching Ukrainian as a foreign language performs educational, developmental and empathic functions.

Key words: Ukrainian language as a foreign language, Ukrainian national anthem, song material, linguistic and country-specific competence.

Постановка проблеми. В методологічному арсеналі викладання іноземних мов пісенний матеріал займає особливе місце, тому що його використання зазвичай підвищує мотивацію вивчення мови та емоційний настрій на заняттях, органічно поєднує навчальний процес з психологічним комфортом студентів. Адже пісенний текст – доступний для сприйняття, компактний, римований твір – дає можливість іноземцям заглибитися в інший культурний і комунікативний простір. Введення пісенного матеріалу, в тому числі тексту національного гімну, в навчальний процес формує лінгвокраїнознавчу компетенцію, що розглядається як один із важливих векторів трансляції національної культури в іншомовне середовище (Коваленко та ін., 2012).

Аналіз досліджень. Проблема набуття лінгвокраїнознавчої компетенції у процесі викладання УМІ вже досить давно є об'єктом науково-методичних розвідок. Досліджуються елементи цієї компетенції та лексичні одиниці, що її формують (Вітренко, 2013); пропонуються алгоритми введення лінгвокраїнознавчої інформації на заняттях з УМІ (Судук та ін., 2016); визначаються мовні одиниці, вивчення яких в іншомовній аудиторії вимагає спеціальних міжкультурних та міжмовних коментарів (Данилюк, 2016); розробляються навчальні моделі формування лінгвокраїнознавчої компетенції для іншомовців (Горда, 2019); аналізуються різні види автентичного пісенного матеріалу в лінгвокультурологічному аспекті (Лещенко та ін., 2013). І хоча науковці абсолютно згодні з думкою, що роль і значення автентичної пісні у навчальному процесі не обмежується релаксаційною функцією, відсутня загальна концепція використання української пісні в навчанні українській мові (Деньга, 2016). Крім того, на

наш погляд, недостатньо описані методи і засоби роботи з конкретними пісенними текстами, що відкриває широке поле для подальших методичних розробок.

Мета статті – запропонувати модель заняття для студентів-іноземців за темою «Гімн України як засіб занурення в український соціокультурний контекст і мовне середовище». Це зумовлює вирішення таких завдань: розкрити навчально-виховний потенціал заняття в курсі української мови як іноземної; розглянути його цілі і задачі; обґрунтувати послідовність і структуру подачі культурологічного лексичного і граматичного матеріалу; надати модель уроку з поясненнями кожного його елементу.

Виклад основного матеріалу. Заняття, засновані на використанні автентичного матеріалу стають дедалі популярнішими при вивченні іноземних мов, і українська мова не є виключенням. Пісня як зразок неадаптованого мовного матеріалу пропонує для цього багато можливостей. Зазвичай перевага надається популярним пісням, що викликають зацікавленість молоді аудиторії. Але у нашому випадку український гімн став настільки пізнаваним в різних куточках світу, що студенти самі часто просять перекласти його текст. Ознайомлення з гімном дає нам нагоду, з одного боку, осучаснити історичні, культурні та політичні відомості про Україну, наповнити їх емоціями, близькими кожній вільній людині, а з іншого, удосконалити мовні і мовленнєві навички слухачів. І саме це стало поштовхом до розробки моделі заняття на таку тему. Необхідність ґрунтового лінгвокультурологічного коментаря вимагає відповідної підготовки викладача і актуалізації базових граматичних знань студентів, тому, на відміну від інших пісенних матеріалів, які можуть бути використані як частина заняття,

ця тема, безсумнівно, потребує всього часу уроку. Особливістю такого уроку є поєднання навчальних та пізнавально-культурологічних цілей, які повинні підтримувати емоційний тонус слухачів, без чого його мета не буде досягнута.

Структура уроку складається з наступних елементів, які ми розглянемо детальніше. *Вступна частина:* створення передумов для сприйняття гімну шляхом звернення до національної свідомості студентів із залученням аудіовізуальних матеріалів, а також введення лексичного матеріалу відповідної тематики. *Основна частина:* 1) ознайомлення з метою уроку; 2) попередній граматичний коментар; 3) підрядковий переклад з лексико-граматичним аналізом тексту, доповнений евристичним засобом опанування окремих лексичних одиниць; 4) граматичні завдання, які можна використовувати паралельно з текстовим коментарем залежно від підготовки групи. *Заключна частина:* 5) раціоналізація досягнутих на уроці цілей; 6) прослуховування і одночасне повторювання гімну з метою удосконалення мовленнєвих навичок.

Матеріально-технічне забезпечення заняття має включати необхідні відеозаписи і роздаткові матеріали на папері із текстом гімну та граматичними вправами.

Пропонуємо розглянути кожну складову окремо.

Вступна частина. Передумовою для цього уроку є обов'язкове створення відповідної атмосфери на занятті, яка б спонукала студентів співвіднести власні почуття любові до далекої батьківщини та емоції людей, чия країна стане для них домівкою на кілька років. Для цього ми пропонуємо почати з повторення кольорів на матеріалі національних прапорів рідних країн слухачів і України. Зазвичай такий прийом сприймається з ентузіазмом. Паралельно вводяться слова «прапор», «символ». Потім бажано увімкнути по черзі уривки з гімнів рідних країн студентів, що, безсумнівно, викликає захоплення і активне слухання. Студенти самі називають країну походження гімну, а потім знаходять український еквівалент слова «*anthem*». Доцільним також буде повторити родовий відмінок однини, показавши, що у словосполученні «*гімн Анголи, Індії, Нігерії, Ізраїлю тощо*» назва країни потребує родового відмінку, який їм знайомий з виразу: «*Я з Анголи, Індії, Нігерії, Ізраїлю тощо*».

Потім викладач вмикає гімн України і пропонує студентам відгадати, чий це гімн. Радимо прослуховувати сучасні композиції (Nicky Rubchenko, 2014), чи кліп у виконанні Віри

Кекелія, джаз-оркестру Freedom Jazz і піаніста Євгена Хмари на фоні надихаючих пейзажів України (Твій день, 2022).

Основна частина заняття повинна розпочатись з озвучування цілей уроку. На наш погляд, це обов'язкова складова будь-якого заняття. З досвіду ми можемо стверджувати, що чітке усвідомлення мети, завдань і навичок, які будуть засвоєні, підвищує мотивацію слухачів і сприяє ефективності навчання. Ціль нашого заняття – ознайомлення з гімном України, завдання – розуміння змісту пісні і загальне знайомство з новою лексикою, розрізнення частин мови в структурі українського речення, удосконалення навичок аудіювання і корекція вимови.

Студентам потрібно роздати робочі аркуші з українським текстом гімну і граматичними вправами, а почати доцільно з повторення граматичного матеріалу. Насамперед повторюються частини мови, що складають предикативний центр речення: іменник і дієслово. Акцентуємо увагу на закінченнях іменника у називному відмінку однини і множини. В тексті в граматичних основах зустрічаються тільки іменники жіночого роду з закінченнями *-а/-я*, тому ми основну увагу приділяємо саме цим формам, запропонувавши студентам вправи на визначення роду іменника у називному відмінку за закінченням, використовуючи перш за все (але не тільки) лексичні одиниці, які будуть зустрічатися у тексті: «*брат, країна, свобода, доля, слава, воля, ворог, роса, Україна, Нігерія, Франція, душа, тіло, сонце, козак*». Для деяких з них («*брат, країна, ворог, козак*») потрібно буде утворити форму множини, щоб повторити відповідні закінчення. Зазначимо, що у даному випадку опрацьовується конкретний текст, тому використовується обмежений запас слів. Крім того, на цьому етапі ми комбінуємо легкі граматичні вправи з одночасним поповненням їх лексичного запасу, що спонукає студентів знаходити переклад незнайомих лексичних одиниць за допомогою улюбленого ними Google-пошуку. Таким чином, вони самостійно складають вокабуляр уроку.

Повторення граматичних категорій дієслова передбачає у нашому випадку введення обмеженої кількості словоформ. Дієслово у минулому часі зустрічається тільки в першому реченні, і ототожнювання його за допомогою суфіксу *-л-* скоріш за все не викликати складнощів. Для цього слід запропонувати студентам утворити форми минулого часу чоловічого і жіночого роду від відомих їм дієслів: «*читати, писати, говорити*». Інші п'ять дієслів подані у формі майбутнього часу, і саме на відмінності/схожості граматичних форм теперішнього

і синтетичного майбутнього часу треба зупинитись докладніше. Слід пояснити студентам, що, на відміну від англійської мови, українська має як аналітичну, так і синтетичну форму майбутнього часу, яка за зовнішніми ознаками схожа на теперішній час. Якщо група підготовлена, є сенс надати стислі відомості про довершений вид дієслів, що в деякій мірі є аналогом англійського Present Perfect Tense, і тому у них відсутня форма теперішнього часу, але у майбутньому часі їх закінчення подібні до закінчень часу теперішнього. Вистачить коментаря, що в тексті зустрічаються тільки дієслова майбутнього часу, і ідентифікувати їх можна за закінченнями, що їм відомі як закінчення теперішнього часу. У тексті нам потрібно виокремити дієслова 1-ї та 3-ї особи множини, тому звертаємо їх увагу саме на ці словоформи. Достатньо усно повторити дієвідмінювання з двома добре відомими дієсловами – «читати» і «писати», а потім зробити вправу тільки на відтворення форм 1-ї та 3-ї особи множини, дещо розширивши перелік словоформ: «читати, працювати, писати, хотіти, говорити, любити: ми читаЄМО, працюЄМО, пишеМО, хочЕМО, говорИМО, любИМО; вони – читаЮТЬ, працюЮТЬ, пишУТЬ, хочУТЬ, говорЯТЬ, любЛЯТЬ».

У цьому випадку ми не використовуємо дієслівні форми з тексту, тому що вони не є часто вживаними. Їх переклад надається при аналізі тексту. Також необхідно додати, що у піснях деякі форми можуть бути скороченими задля милозвучності, але на першій стадії знайомства з текстом подаються повні форми, і це дасть змогу їх ідентифікувати.

На підготовчому етапі ми також вводимо прислівник «ще». Короткі усні вправи можуть продемонструвати використання прислівника з дієсловами минулого і майбутнього часу. Наприклад: 1. – *Ти вже зробив домашнє завдання?* – *Ні, я ще не зробив. (Я) ще зроблю.* 2. – *Він вже зробив домашнє завдання?* – *Ні, він ще не зробив. (Він) ще зробить.* 3. – *Вона вже зробила домашнє завдання?* – *Ні, вона ще не зробила. (Вона) ще зробить.*

Для підготовчого етапу цього достатньо, але бажано, щоб цей матеріал був перед очима у студентів протягом аналізу тексту на дошці або на роздатковому матеріалі.

Робота з текстом гімну. Для ефективного заняття необхідно забезпечити студентів робочими аркушами. Кожне речення пісні ми аналізуємо за однаковою схемою, яка дозволить слухачам не тільки ознайомитись з новою лексикою і повторити граматику, але й активно включитись у комунікативний процес. Приблизна схема аналізу може бути такою: 1) активне прослуховування рядка без опори на письмовий текст із завдан-

ням виокремити знайомі слова, спроба повторити фразу і порахувати кількість слів; 2) читання рядка, щоб поєднати слухове і зорове сприйняття тексту; 2) виокремлення дієслова і визначення його граматичного часу; 4) переклад дієслівної форми; 5) пошук іменника, що відноситься до дієслова і складає з ним предикативну основу речення; 6) переклад основи речення; 7) знаходження залежного від основи слова і визначення його значення і граматичної форми; 8) з'ясування змісту всієї фрази; 9) виконання відповідних лексико-граматичних та аудіовправ; 10) відтворення рядка з орієнтацією на автентичний аудіозапис.

Продемонструємо використання цього алгоритму на прикладах. Отже, студенти, прослухавши перший рядок «*Ще не вмерла України і слава, і воля*», напевне, виокреплять єдине знайоме слово – «України», на закінчення якого важливо звернути їх увагу. Учні повинні зрозуміти, що перед ними непряма форма іменника, і навіть якщо їм важко визначити відмінок, відтворити саме її. Потім пропонуємо порахувати кількість слів у реченні і спробувати їх повторити одночасно із аудіозаписом.

Наступне завдання – читання, під час якого мозок з'єднає слухові і зорові образи і аналізує помилки при аудіюванні. Далі студенти повинні знайти у фразі дієслово і визначити його час (для цього ми попередньо надали граматичний коментар). Якщо його лексичне значення їм невідоме, ми пропонуємо перекласти українською слово «*to live*», англійський антонім якого дасть нам необхідний переклад. Третій крок – знайти підмет, іменник у формі називного відмінку. Певною несподіванкою для студентів виявляється, що це не «Україна», а «слава і воля», і, щоб зрозуміти зміст, студентам потрібно залучити знання граматичного матеріалу. Тоді виникає інтрига, що ж саме не вмерло, якщо це не Україна, і тут можна надати можливість іноземцям викласти свої припущення. Не виключено, що хтось згадає відоме українське motto «*Слава Україні!*». Переклад же слова «воля» з його синонімом «свобода», який зустрінеться у тексті пізніше, теж бажано обіграти, попросивши студентів відповісти, що ж є найціннішим для людини, і давши декілька синонімічних перекладів слова «воля – *will, freedom, liberty, independence*». Після цього ми пропонуємо студентам побудувати рядок, відтворивши прямий порядок слів: «*І слава і воля ще не вмерла*». Доречним буде зробити ремарку про вільний порядок слів в українській мові на відміну від англійської, хоча, знов-таки, деяка синтаксична свобода характерна для пісенного жанру взагалі, і англійська мова тут не виключення. Що стосується

прислівника, його значення і місце у реченні ми визначили на початку уроку. Якщо рівень групи дозволяє, ми ставимо останнє текстове запитання: до якої лексичної одиниці відноситься слово *України*, якщо ж це складно, ми просто наводимо англійський аналог використання українського родового відмінку – присвійний суфікс «*'s*» у конструкції «*Ukraine's glory and will*». Таким чином, ми конструємо фразу у прямому порядку: «*I slava, i volia Ukraini she ne vmerla. – The Ukraine's glory and will has not died yet*».

Тепер студенти мають знов створити із цього речення пісенний рядок, і не зайвим буде додати до вправи інтерактивний елемент – наприклад, зробити її на швидкість, розбивши студентів на групи. Для цього можна використати заздалегідь заготовлені набори аркушів з окремими словами. Завдання учнів – поставити слова у початковому порядку і прочитати їх, а потім перевірити, знов прослухавши аудіозапис і репродукувавши його. Подібна вправа буде ефективною для засвоєння та правильного репродукування інтонаційних конструкцій української мови.

Наступні рядки аналізуємо за тією ж схемою. Пропонуємо дати студентам текст гімну на робочому аркуші у двох візуально паралельних варіантах: у вигляді таблиці, де зліва розташований неадаптований текст гімну, а справа – текст з пробілами замість звернень і з повними формами дієслів 1-ої особи множини. Це завадить студентам заплутатись у граматичних формах і синтаксичній структурі речення. Спочатку вони працюватимуть з лівим, адаптованим, рядком, заповнюючи його з допомогою викладача, а потім читатимуть і слухатимуть неадаптовану версію пісні.

1. Ще не вмерла України і слава, і воля,	Ще не вмерла України і слава, і воля,
2. Ще нам _____ усміхнеться доля.	Ще нам, <i>браття молодії</i> , усміхнеться доля.
3. Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,	Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,
4. Запанує(о) і ми _____ у своїй сторонці.	Запанує і ми, <i>браття</i> , у своїй сторонці.
Приспів:	Приспів:
5. Душу, тіло ми положим(о) за нашу свободу.	Душу, тіло ми положим за нашу свободу.
6. І покаже(о), що ми _____ козацького роду.	І покаже, що ми, <i>браття</i> , козацького роду.

Аналіз другого рядка починаємо знов з прослуховування. Студенти ідентифікують відомий їм прислівник «*ще*» і, скоріш за все, слово

«*браття*» (можливо, з допомогою викладача, який акцентує увагу на корені слова). Потім читаємо повний рядок і знаходимо цю лексему. Наголошуємо, що іменник «*браття*» – це застаріла форма множини «*брат – брати*» і що поряд з ним стоїть прикметник «*молодії*» із особливим закінченням, який відповідає сучасній формі «*молоді*». Можна запропонувати невеличку усну вправу на узгодження прикметників та іменників, знов підкресливши, що українська мова дозволяє вільно змінювати порядок слів: «*молодий брат – брат молодий – брати молоді – браття молодії*». Необхідно також пояснення, що «*браття молодії*» – це звертання, яке не є членом речення. З'ясувавши його значення, переходимо до аналізу граматичної структури рядка, який у лівій колонці таблиці представлений в адаптованому вигляді.

Діючи згідно зі схемою, пропонуємо знайти дієслово за його закінченням і установити його час. Аналіз другого рядка гімну і лексично, і граматично складний, тому що, з одного боку, ці слова навряд чи знайомі студентам, а з іншого, крім того, що дієслово має постфікс, для визначення часу треба згадати попередній граматичний коментар щодо формальної схожості майбутнього і теперішнього часу. Тут не обійтись без допомоги викладача, і все ж ми впевнені, що визначити синтаксичну основу речення студенти цілком здатні. Щоб спонукати іноземців до активної участі, можемо дати переклад однокореневого іменника «*усмішка*» і припустити, що може означати дієслово. Поставивши питання, кому повинна «*усміхнутись доля*», ми підштовхнемо іноземців до визначення давального відмінка займенника «*ми*». Далі ми пропонуємо студентам записану у прямому порядку фразу: «*Доля усміхнеться нам – Fate will smile on us*». Додаємо звернення у англійський варіант: «*Fate will smile at us, young brothers*» і просимо студентів доукомплектувати українське речення у правому стовпчику таблиці і прочитати його вголос.

Далі пропонуємо скласти пісенне речення із слів на окремих аркушах після прослуховування аудіорянка. Певна річ, в цей час вони не можуть підглядати в текст, таким чином тренуючи різні види пам'яті і навички аудіювання. За тим самим сценарієм продовжується і розгляд наступних речень.

На додаток пропонуємо декілька граматичних вправ, які можна включити до робочого аркуша і використати в аудиторії або в якості домашнього завдання.

1. Утворіть форму минулого та майбутнього часу від наступних дієслів: *зробити, покласти, показати, сказати, заспівати, померти*.

2. Напишіть дієслова у формі минулого часу.
1. *Пацієнт живий, він не (померти)*. 2. *Куди тато*

(покласти) ключі? 3. Люди (показати) мені, де знаходиться університет. 4. Я ще не (зробити) домашнє завдання. 5. Дівчина (посміхнутися) мені.

Також у групі з достатнім рівнем володіння мовою одним із завдань може бути обговорення морально-етичних питань на кшталт: «Що для вас значить свобода? Що таке особиста свобода? Як можна боротися за свої права та свободу?» тощо.

Заключним етапом заняття має стати інтерактивний перегляд відеозапису гімну з українсько-англійськими субтитрами, що дозволить поєднати всі чотири види мовленнєвої діяльності, а також дасть можливість студентам в якійсь мірі зрозуміти українську ментальність і перейнятися загальнолюдськими цінностями, що нас об'єднують (xlabс (XL Live), 2020).

Висновки. Лінгвокраїнознавча компетенція, як складова методики викладання УМІ, формується у тому числі з текстового матеріалу, який виконує такі функції: 1) навчальну (вдосконалю-

ється вимова, засвоюється лексика, розширюється активний та пасивний словник іноземного студента, ідентифікуються та активізуються граматичні конструкції; розвиваються навички читання і мовлення); 2) розвиваючу (розвиваються творчі здібності, формується естетичний смак, розширюється кругозір). 3) освітню (іноземець отримує додаткові знання про культуру країни, мова якої вивчається). Вивчення тексту національного гімну має ще й емпатичну функцію – дозволяє відчувати «ядро» характеру та сутності українців, акумульованих в кожному слові. А різні сучасні версії гімну дають можливість іноземцям познайомитися з багатогранною українською пісенною культурою, що останнім часом поповнюється різними стилями та жанрами.

Перспективним вектором цієї роботи вважаємо розробки нових видів завдань, вправ і форм роботи з піснею та залучення додаткових сучасних музичних матеріалів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вітренко А. Основні компоненти лінгвокраїнознавчої компетенції. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. праць. Запоріжжя, 2013. Вип. 29. С. 138–143.
2. Горда О. Формування лінгвокраїнознавчої компетенції на прикладі вивчення нової української традиції – день вишиванки. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород, 2019. Т. 1. Вип. 10. С. 16–21. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/10/part_1/5.pdf (дата звернення: 30.10.2022).
3. Данилюк Н. Міжмовні та міжкультурні паралелі на початковому етапі навчання української мови арабських студентів. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної* : зб. наук. праць. Львів, 2016. Вип. 12. С. 257–264.
4. Деньга О. Використання пісень на уроках української мови як іноземної. *Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні*: матеріали III Міжнар.науково-метод. конф., м. Тернопіль, 18–20 травня 2016 року. Тернопіль, 2016. С. 175–177.
5. Коваленко Л., Фоменко О., Шелякіна А. Формування лінгвокраїнознавчої компетенції студентів (досвід роботи центру англійської мови та інформації). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія*. Київ, 2012. Вип. 45. С. 53–55.
6. Леценко Т., Самойленко І., Юфименко В. Формування лінгвокраїнознавчої компетенції іноземних студентів медичних ВНЗ засобом української пісні. *Творчість Раїси Кириченко в культурному просторі України на покордонні ХХ–ХХІ століть: до 70-ліття від дня народження Березини української пісні* : зб. наук. праць. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. С. 253–263.
7. Судук І., Литвин Н., Титова М. Шляхи формування лінгвокраїнознавчої компетенції на заняттях з української мови як іноземної. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія*. Одеса, 2016. Т. 21, Вип. 2(14). С. 153–161.
8. Твій день (5 мар. 2022 г.) Віра Кекелія и Freedom Jazz виконали Гімн України під акомпанемент Є. Хмари [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=L9grMEpFHOU> (дата звернення: 29.10.2022).
9. Nicky Rubchenko (24 мар. 2014 г.) Державний Гімн України/ National Anthem of Ukraine (Rock Version) [Video]. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=b0chk_aX5VI (дата звернення: 30.10.2022).
10. xlabс (XL Live) (21 юл. 2020 г.) Гімн України – "Ще не вмерла України і слава, і воля" [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nybtOIxIku8> (дата звернення: 29.10.2022).

REFERENCES

1. Vitrenko A. Osnovni komponenty lnhvokrainoznavchoi kompetentsii [The main components of linguistic and country studies competence]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. Zaporizhzhia, 2013. Issue 29. pp. 138–143 [in Ukrainian].
2. Horda O. Formuvannia lnhvokrainoznavchoi kompetentsii na prykladi vyvchennia novoi ukrainskoi tradytsii – den vyshyvanky [Formation of linguistic and country studies competence on the example of studying a new Ukrainian tradition - the day of embroidery]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Uzhhorod, 2019. V. 1. Issue 10. pp. 16–21 [in Ukrainian].
3. Danyliuk N. Mizhmovni ta mizhkulturni paraleli na pochatkovomu etapi navchannia ukrainskoi movy arabskykh studentiv [Interlingual and intercultural parallels at the initial stage of teaching Ukrainian language to Arab students]. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi*. Lviv, 2016. Issue 12. pp. 257–264 [in Ukrainian].

4. Denga O. Vykorystannia pisen na urokakh ukrainiskoi movy yak inozemnoi [Using songs on the lessons of ukrainian as a foreign language]. *III International scientific conference «Actual problems in international students teaching and learning in Ukraine»* (Ternopil, 18-20 May 2016), pp. 175-177 [in Ukrainian].

5. Kovalenko L., Fomenko O., Sheliakina A. Formuvannia linhvokrainoznavchoi kompetentsii studentiv (dosvid roboty tsentru anhliiskoi movy ta informatsii). [Formation of linguistic and regional studies competence of students (experience of the English language and information center)]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Inozemna filohiia*. Kyiv, 2012. Issue 45. pp. 53-55 [in Ukrainian].

6. Leshchenko T., Samoilenko I., Yufymenko V. Formuvannia linhvokrainoznavchoi kompetentsii inozemnykh studentiv medychnykh VNZ zasobom ukrainiskoi pisni. [Formation of linguistic and country studies competence of foreign students of medical universities by means of Ukrainian song]. *Creativity of Raisa Kirichenko in the cultural space of Ukraine at the turn of the XX-XXI centuries: on the occasion of the 70th anniversary of the birth of Beregynya of Ukrainian song*. Poltava, 2013. pp. 253–263 [in Ukrainian].

7. Suduk I., Lytvyn N., Tytova M. Shliakhy formuvannia linhvokrainoznavchoi kompetentsii na zaniattiakh z ukrainiskoi movy yak inozemnoi [Ways of formation of linguistic and country studies competence in classes on Ukrainian as a foreign language]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Filohiia*. Odesa, 2016. V. 21. Issue 2(14). pp. 153–161 [in Ukrainian].

8. Tvii den (5 mar. 2022 h.) Vira Kekeliia y Freedom Jazz vykonaly Himn Ukrainy pid akompanement Yevhena Khmary [Vira Kekeliya and Freedom Jazz performed the National Anthem of Ukraine to the accompaniment of Ye.Khmara]. [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=L9grMEpFHOU> (data zvernennia: 29.10.2022) [in Ukrainian].

9. Nicky Rubchenko (24 map. 2014 r.) Derzhavnyi Himn Ukrainy / National Anthem of Ukraine (Rock Version) [Video]. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=b0chk_aX5VI (data zvernennia: 30.10.2022) [in Ukrainian].

10. xlabс (XL Live) (21 июл. 2020 г.) Himn Ukrainy – «Shche ne vmerla Ukrainy i slava, i volia» [Anthem of Ukraine – «Neither the glory nor the will of Ukraine has died yet»] [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nybtOIxlku8> (data zvernennia: 29.10.2022) [in Ukrainian].